

Holstebro Kommunes handleplan for sprog og læsning

Holstebro Kommune har udarbejdet en handleplan for sprog og læsning. I denne plan står der blandt andet:

“En god sprogudvikling og dermed forudsætningerne for en god læseudvikling skabes primært i hjemmet. Skolen skal underbygge denne afgørende betydning, som forældrene har for barnets sprog- og læseudvikling. At blive en god læser kræver opbakning, interesse og at forældre læser dagligt med barnet.

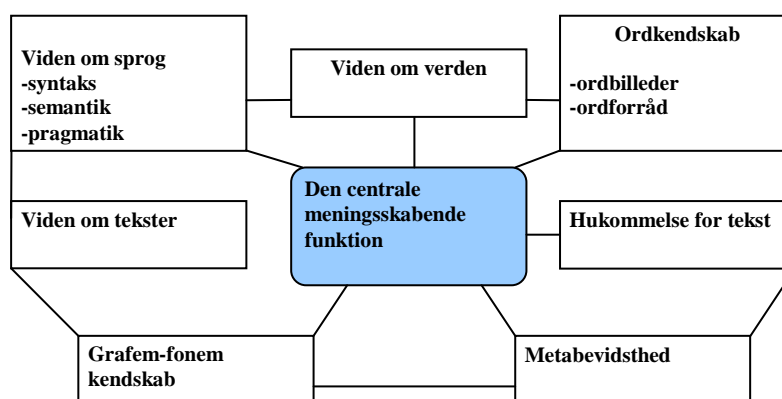
Læseundervisningen skal vedligeholde og videreudvikle de læse- og skrivefærdigheder, som det enkelte barn møder med i skolen. Barnet må udvikle gode læsevaner, fleksible og varierede læsestrategier i mødet med forskellige genrer og tekstformer, som grundlag for lyst til læsning i alle skolens fag.

Gennem hele skoleforløbet skal elevens læsefærdigheder videreudvikles og vedligeholdes. Det gælder lige fra den begyndende og udforskende læsning, hvor afkodning kræver stor energi og opmærksomhed i søgning efter tekstens indhold, til den fortsatte læsning, hvor læsningen automatiseres og læseforståelsen kommer i fokus, og frem mod en flydende procesorienteret læsning med brug af varierede måder og strategier for læsning. Til støtte for læseforståelsen skal der i alle fag undervises i strategier for læsning af fagets tekster.

Læsning er en aktiv meningsøgende proces, hvor læseren genskaber et forestillingsindhold på basis af identifikation af tekstens ord og forhåndskendskab til tekstens begrebsverden. Læsefærdighed er således en kompleks proces, som involverer mange delfærdigheder, og defineres ofte som et produkt af afkodning og sprogforståelse.

I denne meningsøgende proces aktiveres læserens viden om sprog(syntaks, semantik og pragmatik), viden om verden, metabevindstthed (at overvåge som læsning), hukommelse for tekst, ordkendskab (ordforråd og ordbilleder), bogstav-lyd kendskab samt viden om tekster (genre). Alle disse faktorer har indflydelse på elevens læsning og skal derfor helt fra skolestart medtænkes i læseundervisningen.”

Den interaktive læsemodel (Brudholm 2002 efter Ehri 1995)

Hele handleplanen findes på Holstebro Kommunes hjemmeside og ligger til grund for Birkelundskolens egen handleplan for læsning.

Birkelundskolens handleplan for læsning

Børnehaveklassen

Formål:

- At eleven fornemmer hvilken verden, der åbner sig via læsning, således at lærelysten fremmes.
- At styrke og udvikle elevernes sproglige færdigheder.
- At gøre eleverne sprogligt parate til den fremtidige læse- og sprogindlæring.

Mål for læsning:

I løbet af børnehaveklassen arbejdes der hen imod, at eleven lærer:

- At have kendskab til bogstavernes lyd, navn og form, herunder benævnelsen vokaler og konsonanter. Hovedvægten i indlæringen lægges på de små og trykte bogstaver.
- At anvende det mundtlige sprog aktivt med begreber og sætninger .
- At finde og skrive sit eget navn.
- At kunne rime.
- At lytte aktivt til oplæsning og fortælling og finde ud af, at en tekst har en oplevelses- og en meddelelsesværdi.
- At kunne fortælle en oplevet eller opdigtet historie med begyndelse, handling og slutning.
- At forstå, at der er sammenhæng mellem det skrevne og talte sprog.
- At finde forlyd i lydrette ord.
- At kunne lydstave ord med op til tre bogstaver.
- At kende læse- og skriveretning.
- At kunne legeskrive til egne tegninger.

Handling:

Opfyldelse af de enkelte delmål ved hjælp af forskellige undervisnings- og organisationsformer.

En folder om læsning uddeles til forældrene og de informeres om deres betydning for læseindlæringen og bør opfordres til at læse med deres barn.

Eleverne kan låne bøger med hjem fra skolens bibliotek og modtager vejledning fra skolens bibliotekarere.

Evaluerings:

Obligatorisk sprogvurdering Rambøll sprog
Testen tages i august/september.

1. klasse

Formål:

- At stimulere elevens læse- og skrivelyst.
- At give eleverne mulighed for at erfare, at læsning og skrivning kan give oplevelser og viden.
- At styrke og udvikle elevernes sproglige færdigheder.

Mål for læsning:

I løbet af 1. klasse arbejdes der hen imod, at eleven lærer:

- At læse ukendte tekster på egen hånd af sværhedsgrad lix 5-10 med et alderssvarende indhold.
- At anvende alfabetet – lyd, navn og form.
- At finde, tilføje og fjerne forlyd i lydrette ord.
- At opdele lydrette ord i fonemer og stavelser.
- At fortælle et faktisk eller fiktivt hændelsesforløb uden hjælp.
- At skrive de små og store trykbogstaver i håndskrift.
- At skrive små historier.
- At erstatte en lytte/talesituation med en læse/skrivesituation.
- At kunne anvende stavning svarende til trin 1(omsætning fra lyd til ord).

Handling:

Der skal læses hver dag. Lærerens oplæsning, læsning af fællestekst og elevernes selvstændige læsning skal prioriteres højt.

Der skal arbejdes med angrebsteknikker, lydering, prikkes vokaler og øves orddeling.

Der bør være bøger og materialer i klassen, der er med til at give eleverne interesse for bøger og lyst til at læse.

Arbejde skriftligt med børnestavning og have materiale i klassen, der giver skrivelyst.

Arbejde med Pc-læsning og benytte ViTre til oplæsning.

Hjemmene informeres i en folder om, hvordan de kan støtte læsningen i 1. klasse.

Evaluerings:

Fælleskommunal test "Bogstavprøve 1 og 2" i august måned tages af skolens testlærer.
"Ordlæs 1" i marts/april måned tages af skolens testlærer.

2. klasse

Formål:

- At eleven fortsat har lyst til at læse og skrive.
- At eleven kan anvende læsning og skrivning i hverdagen.
- At eleven får oplevelsen af, at læsning giver oplevelser.
- At eleven bruger læsning til oplysning og information.
- At bruge skrift som egentligt kommunikationsmiddel.

Mål for læsning:

I løbet af 2. klasse arbejdes der hen imod, at eleven lærer:

- At skelne lyde, sætte lyde/bogstaver sammen og læse nye ord.
- At læse tekster af sværhedsgrad lix 10-15 med et alderssvarende indhold.
- At anvende relevante og brugbare læsemåder (forberedt læsning, højtlesning, stillelæsning, fri selvstændig læsning og skærmlæsning).
- At genfortælle indholdet af læste og skrevne tekster
- At der er forskel på det talte og skrevne sprog.
- At sproget består af forskellige ordklasser.
- At udtrykke sig i billeder, lyd, tekst og drama.
- At skrive enkelte tekster om egne oplevelser, skrive ud fra fantasi, billeder, læste tekster i enkle fiktive genrer som historie og eventyr.
- At anvende computeren til pc-læsning og skrivning.
- At anvende stavning svarende til stavetrin 2 (stave lydret).
- At der forekommer en del undtagelser fra den indlærte staveregel (de betingede udtaler)

Handling:

For nogle elever kan det være lettere at skrive sig ind i læsningen, da en mangelfuld fonemanalyse ikke stopper skrivningen, men hvor læsningen til gengæld kan gå i stå hvis eleven endnu ikke magter fonem-syntesen. Derfor skal såvel læsning som skrivning prioriteres højt i det daglige arbejde.

I arbejdet med afkodning møder eleverne relativ lette, lydrette tekster og de vil sjældent få vanskeligheder med at forstå hvad de læser. Syntaksen vil være enkel og elevernes ordforråd vil forblive uændret, hvis der ikke også i undervisningen også bliver fokuseret på læseforståelsen og udvikling af ordforråd.

Differentieret læseundervisning, der tilgodeser elevens læseudvikling – her kan www.superbog.dk være med til at give gode læseoplevelser.

Klasseværelset bør give inspiration og lyst til at læse og skrive.

Evaluerings:

National test i læsning

”Sætningsprøve 1” i marts måned tages af skolens testlærer.

3. klasse

Formål:

- At eleven fortsat bevarer og udvikler lysten til at læse og skrive.
- At eleven anvender læsning og skrivning i alle fag og på tværs af fagene.
- At eleven stifter bekendtskab med uddrag af børnelitteraturen.
- At eleven tilegner sig viden gennem læsning af forskellige genrer.

Mål for læsning:

I løbet af 3. klasse arbejdes der hen imod, at eleven lærer:

- At læse ukendte tekster med sikkerhed i oplæsning og forståelse (lix 15-20 med et alderssvarende indhold).
- At læse ukendte tekster med stigende hastighed.
- At lære at læse for at tilegne sig viden og indsigt.
- At kunne begynde at skelne mellem fiktion og fakta.
- At forstå en skriftlig arbejdsbeskrivelse i f.eks. dansk- eller matematikbogen.
- At genfortælle indholdet af læste og skrevne tekster.
- At reflektere over og samtale om indholdet i forskellige tekster og teksttyper.
- At beskrive billeders indhold i forbindelse med tekstlæsning.
- At omsætte sin egen fortælling til en skreven tekst.
- At begynde at arbejde med procesorienteret skrivning – idémylder, tankekort osv.
- At nuancere indholdet og sproget i egne skriftlige produktioner.
- At bruge navneord, udsagnsord og tillægsord i korrekt bøjningsform.
- At kende til anvendelsen af små og store bogstaver og anvende punktum korrekt .
- At skrive en begyndende sammenhængende skrift.
- At kunne udnytte det fonematiske princip – svarende til stavetrin 2 – og samtidig kende til mange af de betingede udtaler.
- At stave de almindeligste 120 ord korrekt.
- At kunne stavelsesdele.

Handling:

Undervisning i faglig læsning suppleret med et fagligt læsekursus.

Arbejde med mange forskellige teksttyper og tale om hensigt, afsender og modtager. Det er også vigtigt at eleverne allerede i 3. klasse kan begynde at vurdere læsemåde og hvilke læseforståelsesstrategier, det vil være hensigtsmæssigt at anvende.

Læseaktiviteter, hvor man synliggør læsning i klassen. Det kan være i form af præsentation af bøger, lave en bogorm, der viser hvor mange bøger der bliver læst i klassen og f.eks. sætte fokus på læsehastighed i en periode.

Læseforståelsen kan man arbejde med ved at lade eleverne skrive spørgsmål til en læst tekst, arbejde med mundtlige og skriftlige referater og have fokus på det litterære arbejde der kan foregå inden man skal læse en tekst. Forforståelse og udvidelsen af elevernes ordforråd er udgangspunktet for en god læseforståelse.

Evaluerings:

DVO screening i august tages af skolens testlærer.

"Ordlæseprøve 2" i marts måned tages af skolens testlærer.

Eventuelt staveprøven "ST 3" i maj måned - tages af dansklæreren.

4. klasse

Formål:

- At konsolidere læsningen ved at eleverne læser meget og varierede tekster.
- At skabe læsere med en aktiv læseindstilling og med en stadig lyst til at læse.

Mål for læsning:

I løbet af 4. klasse arbejdes der hen imod, at eleven lærer:

- At læse tekster af sværhedsgrad lix 20-25 – med et alderssvarende indhold og en læsehastighed på 120-150 ord i minuttet.
- At læse og reflektere over forskellige alderssvarende skønlitterære tekster
- At læse sprogligt udviklende tekster og bruge forskellige læseforståelsesstrategier.
- At søge ordforklaring til forståelse af ord og fagudtryk.
- At tilpasse læsehastighed, præcision og læsemåde til formål, genre og sværhedsgrad.
- At læse med bevidsthed om eget udbytte af det læste.
- At udvikle og vedligeholde hensigtsmæssige læserutiner.
- At læse lette og korte norske og svenske tekster
- At nuancere skriftsproget gennem fortsat arbejde med sproglære
- At anvende fortælle teknik og komposition i sin skriveproces
- At anvende stavetrin 3 – udnyttelse af lydfølgerregler. Eleverne er nu bevidste om forskellen på lydrette og ikke lydrette ord. De staver de lydrette ord rigtigt, men har stadig fejl i mange af de ikke lydrette ord.

Handling:

”At læse med en blyant i hånden” vil aktivere læseren og holde fokus på tekstens indhold.

Træne genrekendskab og samtidig arbejde med begreberne at læse på linjen, mellem linjerne og bag linjerne (Birkelundskolen har et classesæt af ”Tid til læseforståelse”).

Hold øje med hvor meget den enkelte elev læser i løbet af året og hvordan læsehastigheden udvikler sig. Stil krav om, at der skal læses hver dag. Et godt udgangspunkt vil være mindst 1500 sider i løbet af et år.

Udvælg de læseforståelsesstrategier klassen skal arbejde med (i alle fag), og som kan støtte læsningen og udbyttet af en tekst.

Hjemmene informeres i en folder om, hvordan de fortsat kan støtte deres barns læseudvikling.

Evaluering:

National test i læsning.

”Sætningslæseprøve 2” i marts måned tages af skolens testlærer.

Eventuelt staveprøven ”ST 4” i maj måned - tages af dansklæreren.

Mål for læsning i fagene i 4. klasse:

I løbet af 4. klasse arbejdes der hen imod, at eleven i **matematik** lærer:

- At læse enkle faglige tekster samt anvende og forstå informationer, som indeholder matematik-faglige udtryk.
- At læse, beskrive og tolke data og informationer i tabeller og diagrammer.
- At løse matematiske problemer knyttet til en kontekst, der giver mulighed for intuitiv tænkning, egne repræsentationer og erhvervet matematisk viden og kunnen.

Handling:

Lær eleverne at bruge procesnotater ved tekststykker.

I løbet af 4. klasse arbejdes der hen imod, at eleven i **natur/teknik** lærer:

- At arbejde hensigtsmæssigt med forskellige undersøgelsesmetoder og udstyr indendørs og uden-dørs samt anvende faglig læsning.

Handling:

Nye og vigtige ord skrives op – evt. i et specielt hæfte – så eleverne samler fagets ord, der så kan bruges som ordbog for natur/teknik.

I løbet af 4. klasse arbejdes der hen imod, at eleven i **historie og kristendomskundskab** lærer:

- At kunne forstå og genkende den berettende teksttype.
- At kunne skelne mellem fakta-faktion-fiktion.
- At være bevidst om eget udbytte af læsningen.
- At få kendskab til væsentlige ord og begreber inden for fagenes terminologi.
- At kunne fastholde det væsentlige i en tekst ved hjælp af stikord, resumé og tidslinje.

Handling:

Den berettende teksttypes vigtigste træk gennemgås ud fra fagenes tekster.

Stikord, resumé og tidslinje bruges i arbejdet med at skabe læseforståelse.

5. klasse

Formål:

- At elevens lyst til og interesse for at læse og skrive bevares og udvikles
- At eleven anvender læsning og skrivning gennem opsøgende, udforskende og kritisk virksomhed i alle fag og på tværs af fagene
- At eleven anvender læsning både i og uden for skolen
- At eleven udvikler sin evne til at analysere og kritisk forholde sig til tekster af forskellig art.

Mål for læsning:

I løbet af 5. klasse arbejdes der hen imod, at eleven lærer:

- At læse tekster af sværhedsgrad lix 25-30 med et alderssvarende indhold og en læsehastighed på 150-170 ord i minuttet.
- At læse og reflektere over forskellige slags tekster såvel skønlitterære som faglitterære.
- At nærlæse og forholde sig kritisk og analyserende til teksten under læsningen
- At søge ordforklaring til forståelse af ord og fagudtryk i trykte og elektroniske medier.
- At fastholde hovedindholdet i en tekst ved hjælp af understregning og referat
- At læse tekster op med tydelig artikulation og fortolkende betoning, samt bruge kropssprog og stemme som udtryksmiddel, afpasset efter genre og formål.
- At læse og anvende billeder, skemaer, diagrammer, kurver og tabeller i faglige tekster
- At læse skærmttekster og søge i databaser
- At være opmærksom på mediernes forskelligartede fremlæggelsesform
- At læse lette og korte norske og svenske tekster
- At udtrykke sig sammenhængende og varieret såvel mundtligt som skriftligt
- At udvikle læsehastighed og tilpasse læsemåde til genre og sværhedsgrad.
- Udvikle og vedligeholde gode læserutiner.
- At anvende stavetrin 4 – udnyttelse af det morfematiske princip. Eleverne er sikre i stavningen af lydrette og ikke lydrette ord, men får stadig fejl, fordi de forveksler morfemer eller overgeneraliserer.

Handling:

At læse for at lære. Der undervises i strategier til læseforståelse før, under og efter læsning. Det er også vigtigt at eleverne i 5. klasse kender mange forskellige genrer og kan tilpasse læsemåde.

Eleverne skal undervises i at nærlæse, punktlæse og oversigtslæse.

Hold øje med hvor meget den enkelte elev læser i løbet af året. Stil krav til eleverne om, at der skal læses hver dag. Læsemængden skal som minimum være den samme som foregående år. Et godt udgangspunkt vil være 2000-2500 sider i løbet af året.

Elever, der har afkodningsvanskeligheder, skal have mulighed for at få alderssvarende læseoplevelser ved brug af it kompenserende værktøjer.

Der skal være ordbøger tilgængeligt i klassen.

Evaluering:

LÆS 5 i februar tages af skolens testlærer.

Eventuel staveprøven "ST 5" i maj måned - tages af dansklæreren.

Mål for læsning i fagene i 5. klasse:

I løbet af 5. klasse arbejdes der hen imod, at eleven i **matematik** lærer:

- At læse enkle faglige tekster samt anvende og forstå informationer, som indeholder matematik-faglige udtryk.
- At læse, beskrive og tolke data og informationer i tabeller og diagrammer.
- At løse matematiske problemer knyttet til en kontekst, der giver mulighed for intuitiv tænkning, egne repræsentationer og erhvervet matematisk viden og kunnen.

Handling:

Lær eleverne at bruge procesnotater ved tekststykker.

I løbet af 5. klasse arbejdes der hen imod, at eleven i **natur/teknik** lærer:

- At arbejde hensigtsmæssigt med forskellige undersøgelsesmetoder og udstyr indendørs og uden-dørs samt anvende faglig læsning.

Handling:

Nye og vigtige ord skrives op – evt. i et specielt hæfte – så eleverne samler fagets ord, der så kan bruges som ordbog for natur/teknik.

I løbet af 5. klasse arbejdes der hen imod, at eleven i **historie og kristendomskundskab** lærer:

- At kunne forstå og genkende den berettende teksttype.
- At kunne skelne mellem fakta-faktion-fiktion.
- At være bevidst om eget udbytte af læsningen.
- At få kendskab til væsentlige ord og begreber inden for fagenes terminologi.
- At kunne fastholde det væsentlige i en tekst ved hjælp af stikord, resumé og tidslinje.

Handling:

Den berettende teksttypes vigtigste træk gennemgås ud fra fagenes tekster.

Stikord, resumé og tidslinje bruges i arbejdet med at skabe læseforståelse.

6. klasse

Formål:

- At eleven gennem fordybelse i litteraturen bevarer læselysten
- At eleven gennem aktivitet og fordybelse fastholder og uddyber gode læsevaner
- At eleven – både i og uden for skolen anvender læsning til faglige, tværfaglige og praksisrelaterede formål
- At eleven gennem egen aktivitet udbygger skriftsprogskompetencen og tager ansvar for egen læse- og skriftsprogsudvikling

Mål for læsning:

I løbet af 6. klasse arbejdes der hen imod, at eleven lærer:

- At kunne læse tekster af sværhedsgrad lix 30-35 - med et alderssvarende indhold og en læsehastighed på mindst 175 ord i minuttet med god forståelse og indlevelse.
- At anvende sikre og automatiserede afkodningsstrategier til læsning af kendte og nye ord i forskellige teksttyper.
- At læse sprogligt udviklende tekster og bruge forskellige læseforståelsesstrategier.
- At søge ordforklaringer til forståelse af ord og fagudtryk i trykte og elektroniske medier.
- At kende forskellige læseteknikker.
- At læse tekster op med tydelig artikulation og fortolkende betoning, samt bruge kropssprog og stemme som udtryksmiddel, afpasset efter genre og formål.
- At udvikle læsehastighed og tilpasse læsemåde til genre og sværhedsgrad.
- At fastholde hovedindholdet af det læste i skriftlig form.
- At læse med øget bevidsthed om eget udbytte af det læste.
- At søge og vælge skøn- og faglitteratur på bibliotek og internet til egen læsning og opgaveløsning.
- At anvende stavetrin 4 – udnyttelse af det morfematiske princip. Eleverne er sikre i stavningen af lydrette og ikke lydrette ord, men får stadig fejl, fordi de forveksler morfemer eller overgeneraliserer.

Handling:

Ordbøger og it skal være tilgængeligt, så eleverne kan søge svar på ord de ikke forstår eller kan stave til.

Fokus på læseforståelse og læseforståelsesstrategier.

Læsehastigheden skal måles flere gange i løbet af skoleåret og antal læste sider skal mindst være på 3000 sider i løbet af skoleåret.

Evaluerings:

National test i læsning.

Testen TL1 tages i september af skolens testlærer.

Eventuel staveprøve "ST 6"

Mål for læsning i fagene i 6. klasse:

I løbet af 6. klasse arbejdes der hen imod, at eleven i **matematik** lærer:

- At læse enkle faglige tekster samt anvende og forstå informationer, som indeholder matematikfaglige udtryk.
- At læse, beskrive og tolke data og informationer i tabeller og diagrammer.
- At løse matematiske problemer knyttet til en kontekst, der giver mulighed for intuitiv tænkning, egne repræsentationer og erhvervet matematisk viden og kunnen.

Handling:

Eleverne arbejder videre med at bruge procesnotater ved tekststykker – evt. ved at lade eleverne selv udforme deres egne måder at gøre det på.

Udarbejde en "matematikordbog". Her kan evt. fokuseres på at matematikprog ofte benytter bydeform.

I løbet af 6. klasse arbejdes der hen imod, at eleven i **natur/teknik** lærer:

- At arbejde hensigtsmæssigt med forskellige undersøgelsesmetoder og udstyr indendørs og uden-dørs samt anvende faglig læsning.

Handling:

Nye og vigtige ord skrives op – evt. i et specielt hæfte – så eleverne samler fagets ord, der så kan bruges som ordbog for natur/teknik.

I løbet af 6. klasse arbejdes der hen imod, at eleven i **historie og kristendomskundskab** lærer:

- At kunne forstå og genkende den berettende teksttype.
- At kunne skelne mellem fakta-faktion-fiktion.
- At være bevidst om eget udbytte af læsningen.
- At få kendskab til væsentlige ord og begreber inden for fagenes terminologi.
- At kunne fastholde det væsentlige i en tekst ved hjælp af stikord, resumé og tidslinje.

Handling:

Den berettende teksttypes vigtigste træk gennemgås ud fra fagenes tekster.

Stikord, resumé og tidslinje bruges i arbejdet med at skabe læseforståelse.

Arbejde med kildekritik.

Introducere VØL modellen.

7. klasse

Formål:

- At eleven gennem fordybelse i litteraturen fortsat bevarer læselysten
- At eleven – både i og uden for skolen – anvender læsning til faglige, tværfaglige og praksisrelaterede formål
- At eleven fastholder og udbygger gode læsevaner gennem aktivitet og fordybelse
- At eleven gennem egen aktivitet udbygger skriftsprogkompetencen og tager ansvar for egen læse- og skriftsprogsudvikling

Mål for læsning:

I løbet af 7. klasse arbejdes der hen imod, at eleven lærer:

- At læse tekster af sværhedsgrad lix 35-40 – med et alderssvarende indhold og en læsehastighed på mindst 200 ord i minuttet.
- At læse tekster flydende op med tydelig artikulation og fortolkende betoning, samt bruge kropssprog og stemme som udtryksmiddel afpasset efter genre og kommunikationssituation.
- At beherske sikre og automatiserede afkodningsstrategier til læsning af alle tekster.
- At læse sprogligt udviklende tekster.
- At bruge ordforklaring, opslagsværker, ordbøger og søgning på internet som et naturligt redskab til forståelse af ord og fagudtryk.
- At anvende hensigtsmæssige læseteknikker.
- At læse sig til viden i fagbøger, aviser, opslagsværker og på internet.
- At læse med høj bevidsthed om eget udbytte af det læste.
- At fastholde hensigtsmæssige læserutiner med henblik på en langsigtet læsekultur.
- At læse norske og svenske tekster.
- At foretage målrettet og kritisk søgning af skøn- og faglitteratur på bibliotek og digitale medier til egen læsning og opgaveløsning.
- At udtrykke sig så sammenhængende og varieret som muligt såvel mundtligt som skriftligt.
- At anvende stavetrin 5 – beherskelse. Eleverne behersker nu stort set stavningen uden fejl.

Handling:

Nogle elever læser nu meget og af lyst, men andre skal holdes i gang for at udvikle deres ordforråd, ordforståelse og læsehastighed. Stil derfor stadig krav om at der dagligt bliver læst – gerne i forskellige genrer. Mål jævnlige læsehastighed og antal læste sider (mindst 3000 sider).

Læseteknikkerne nærlæsning, oversigtslæsning og punktlæsning konsolideres.

Det talte sprog skal fortsat være i fokus. Brug evt. nogle af strukturerne fra Cooperative Learning til at aktivere alle elever i f.eks. at skulle tage stilling til et aktuelt emne.

It skal anvendes når det falder naturligt. Både som arbejdsredskab og som søgemaskine. Elever, der har brug for it-kompenserende hjælp til afgangseksamen skal allerede nu bruge det som redskab i dagligdagen.

Genrekendskab, læsemåde, læsehastighed og forståelse er vigtige nøgleord at tænke ind i den daglige undervisning.

Hjemmene informeres i en folder om, hvordan de fortsat kan støtte deres barns læseudvikling.

Evaluering:

Testen TL2 tages af skolens testlærer i september måned.

Eventuel staveprøven "ST 7" i maj måned - tages af dansklæreren.

Mål for læsning i fagene i 7. klasse:

I løbet af 7. klasse arbejdes der hen imod, at eleven i **matematik** lærer:

- At læse faglige tekster samt forstå og forholde sig til informationer, som indeholder matematikfaglige udtryk.
- At opstille, behandle, afkode, analysere og forholde sig kritisk til modeller, der gengiver træk fra virkeligheden, bl.a. ved hjælp af regneudtryk, tegning, diagrammer, ligninger, funktioner og formler.
- At opstille, afgrænse og løse både rent faglige og anvendelsesorienterede problemer og vurdere løsningerne bl.a. med henblik på at generalisere resultater.
- At skelne mellem definitioner og sætninger.

Handling:

Eleverne arbejder videre med at bruge procesnotater ved tekststykker – evt. ved at lade eleverne selv udforme deres egne måder at gøre det på.

Udarbejdelsen af "matematikordbogen" fortsætter.

Definitionen er central i naturvidenskabelige tekster. Definitioner kan kendes på, at verbet "er" optræder på en eller anden måde i sammenhængen. Eleverne kan for at øge deres bevidsthed om, hvordan en definition er bygget op, prøve at skrive egne matematiske definitioner op i deres ordbog så de lærer at kende forskel på definitioner og almindelige sætninger.

I løbet af 7. klasse arbejdes der hen imod, at eleven i **biologi, geografi og fysik/kemi** lærer:

- At læse og forstå informationer i faglige tekster.

Handling:

Nye og vigtige ord skrives op – evt. i et specielt hæfte – så eleverne samler fagets ord, der så kan bruges som ordbog for de forskellige fag. Dette kan også ske ved at udfylde ordkendskabskort.

Eleverne skal med lærerens hjælp kunne skelne mellem: berettende, beskrivende, forklarende, instruerende og diskuterende tekster. Når lektien gives for skal alle vide hvilken teksttype de skal hjem og læse og hvad formålet er med at læse teksten.

Der skal anvendes forskellige notatteknikker/læseforståelsesstrategier for at arbejde med læseforståelsen.

I løbet af 7. klasse arbejdes der hen imod, at eleven i **historie** lærer:

- At kunne forstå den berettende teksttype og med hjælp kunne problematisere indholdet bl.a. ved hjælp af tekstproblemløsning.
- At kunne forholde sig kildekritisk til informerende tekster.
- At have høj bevidsthed om udbytte af læsningen.
- At have kendskab til væsentlige ord og begreber inden for fagenes terminologi.
- At kunne fastholde det væsentlige i en tekst ved hjælp af stikord, resumé, referat, tidslinje og kolonnenotat.

Handling:

Eleverne skal kunne tage hensigtsmæssige notater til de berettende tekster i form af tidslinjer eller som kolonnenotater.

Giv eleverne opgaver hvor de skal søge informationer om det samme emne men skal benytte forskellige kilder. Denne opgave kan lægge op til at arbejde med kildekritik.

8. klasse

Formål:

- At eleven gennem fordybelse i litteraturen opnår personlig og kulturel identitet
- At eleven både i og uden for skolen anvender læsning til faglige, tværfaglige og praksisrelaterede formål
- At eleven fastholder og udbygger gode læsevaner gennem aktivitet og fordybelse
- At eleven gennem egen aktivitet udbygger skriftsprogkompetencen og tager ansvar for egen læse- og skriftsprogsudvikling

Mål for læsning:

I løbet af 8. klasse arbejdes der hen imod, at eleven lærer:

- At læse tekster af en sværhedsgrad på mindst lix 35 – med et alderssvarende indhold og en læsehastighed på mindst 225 ord i minuttet.
- At læse tekster flydende op med tydelig artikulation og fortolkende betoning.
- At beherske sikre og automatiserede afkodningsstrategier til læsning af alle tekster.
- At læse sprogligt udviklende tekster.
- At bruge ordforklaring, opslagsværker, ordbøger og søgning på internet som et naturligt redskab til forståelse af ord og fagudtryk.
- At anvende hensigtsmæssige læseteknikker.
- At læse sig til viden i fagbøger, aviser, opslagsværker og på internet.
- At læse med høj bevidsthed om eget udbytte af det læste.
- At fastholde hensigtsmæssige læserutiner med henblik på en langsigtet læsekultur.
- At læse norske og svenske tekster.
- At foretage målrettet og kritisk søgning af skøn- og faglitteratur på bibliotek og digitale medier til egen læsning og opgaveløsning.
- At udtrykke sig så sammenhængende og varieret som muligt såvel mundtligt som skriftligt.

Handling:

Det er stadig vigtigt at der bliver arbejdet med læseforståelsen. Der skal desuden være fokus på genrelæsning, læsemåde og læsehastighed. Læsehastigheden skal måles flere gange i løbet af skoleåret og til genrekendskab kan der udarbejdes genrekort, så det er let at repetere genretræk.

It skal anvendes når det falder naturligt. Både som arbejdsredskab og som søgemaskine. Elever, der har brug for it-kompenserende hjælp til afgangseksamen skal bruge det som redskab i dagligdagen.

Elever, der i forvejen læser meget, skal opfordres til at læse andre genrer end de normalt ville vælge. De elever, der ikke endnu læser af lyst, skal der stilles det krav, at de fortsat skal læse hjemme hver dag.

Eleverne skal lære at læse bag om linjerne – at forholde sig reflekterende til en læst tekst.

Evaluering:

National test i læsning.

Testen TL3 tages i september af skolens testlærer.

Mål for læsning i fagene i 8. klasse:

I løbet af 8. klasse arbejdes der hen imod, at eleven i **matematik** lærer:

- At læse faglige tekster samt forstå og forholde sig til informationer, som indeholder matematikfaglige udtryk.
- At opstille, behandle, afkode, analysere og forholde sig kritisk til modeller, der gengiver træk fra virkeligheden, bl.a. ved hjælp af regneudtryk, tegning, diagrammer, ligninger, funktioner og formler.
- At opstille, afgrænse og løse både rent faglige og anvendelsesorienterede problemer og vurdere løsningerne bl.a. med henblik på at generalisere resultater.
- At skelne mellem definitioner og sætninger.

Handling:

Eleverne arbejder videre med at bruge procesnotater ved tekststykker – evt. ved at lade eleverne selv udforme deres egne måder at gøre det på.

Udarbejdelsen af "matematikordbogen" fortsætter.

Eleverne skal selvstændigt kunne lave deres egne definitioner af nye ord og begreber eller emneområder. Definitionerne skal være så præcise som muligt.

I løbet af 8. klasse arbejdes der hen imod, at eleven i **biologi, geografi og fysik/kemi** lærer:

- At læse og forstå informationer i faglige tekster.

Handling:

Nye og vigtige ord skrives op – evt. i et specielt hæfte – så eleverne samler fagets ord, der så kan bruges som ordbog for de forskellige fag. Dette kan også ske ved at udfylde ordkendskabskort.

Eleverne skal selvstændigt kunne skelne mellem: berettende, beskrivende, forklarende, instruerende og diskuterende tekster. Når lektien gives for skal alle gerne vide hvilken teksttype de skal hjem og læse og hvad formålet er med at læse teksten.

Der skal anvendes forskellige notateteknikker/læseforståelsesstrategier for at arbejde med læseforståelsen.

I løbet af 8. klasse arbejdes der hen imod, at eleven i **historie, kristendomskundskab og samfundsfag** lærer:

- At kunne forstå den berettende teksttype og med hjælp kunne problematisere indholdet bl.a. ved hjælp af tekstproblemløsning.
- At kunne forholde sig kildekritisk til informerende tekster.
- At have høj bevidsthed om udbytte af læsningen.
- At have kendskab til væsentlige ord og begreber inden for fagenes terminologi.
- At kunne fastholde det væsentlige i en tekst ved hjælp af selvvalgt, hensigtsmæssig notateteknik som for eksempel: kolonnenotater, Venn-diagram, tidslinjer eller egne udviklede metoder.

Handling:

Eleverne skal tage hensigtsmæssige notater til de berettende, beskrivende og diskuterende tekster, der skal læses i undervisningen.

9. klasse

Formål:

- At eleven gennem fordybelse i litteraturen styrkes i sin personlige og kulturelle identitet.
- At eleven både i og uden for skolen anvender læsning til faglige, tværfaglige og praksisrelaterede formål.
- At eleven fastholder og udbygger gode læsevaner gennem aktivitet og fordybelse.
- At eleven gennem egen aktivitet udbygger skriftsprogskompetencen og tager ansvaret for egen læse- og skriftsprogsudvikling.

Mål for læsning:

I løbet af 9. klasse arbejdes der hen imod, at eleven lærer:

- At læse tekster af en sværhedsgrad på mindst lix 35 – med et alderssvarende indhold og en læsehastighed på mindst 250 ord i minuttet.
- At læse tekster flydende op med tydelig artikulation og fortolkende betoning.
- At beherske sikre og automatiserede afkodningsstrategier til læsning af alle tekster.
- At læse sprogligt udviklende tekster.
- At bruge ordforklaring, opslagsværker, ordbøger og søgning på internet som et naturligt redskab til forståelse af ord og fagudtryk.
- At anvende hensigtsmæssige læseteknikker.
- At læse sig til viden i fagbøger, aviser, opslagsværker og på internet.
- At læse med høj bevidsthed om eget udbytte af det læste.
- At fastholde hensigtsmæssige læserutiner med henblik på en langsigtet læsekultur.
- At læse norske og svenske tekster.
- At foretage målrettet og kritisk søgning af skøn- og faglitteratur på bibliotek og digitale medier til egen læsning og opgaveløsning.
- At udtrykke sig så sammenhængende og varieret som muligt såvel mundtligt som skriftligt.

Handling:

Det forudsættes at eleverne nu mestrer de forskellige læsemetoder og har et bredt udvalg af forståelsesstrategier, de kan benytte. Læreren skal dog opfordre til stadig at læse "med en blyant i hånden".

Der skal være fokus på genrelæsning, læsemåde og læsehastighed. Læsehastigheden skal måles flere gange i løbet af skoleåret og til genrekendskab skal de udarbejdede genrekort bruges, så alle elever er klædt godt på til de skriftlige og mundtlige prøver.

It skal anvendes når det falder naturligt. Både som arbejdsredskab og som søgemaskine. Elever, der har brug for it-kompenserende hjælp til afgangseksamen skal også bruge det som et naturligt redskab i dagligdagen.

Eleverne bør trænes i at virke i eksamenslignende situationer.

Evaluering:

Testen TL 4 tages i september af skolens testlærer.
Folkeskolens Afgangsprøve

Mål for læsning i fagene i 9. klasse:

I løbet af 9. klasse arbejdes der hen imod, at eleven i **matematik** lærer:

- At læse faglige tekster samt forstå og forholde sig til informationer, som indeholder matematikfaglige udtryk.
- At opstille, behandle, afkode, analysere og forholde sig kritisk til modeller, der gengiver træk fra virkeligheden, bl.a. ved hjælp af regneudtryk, tegning, diagrammer, ligninger, funktioner og formler.
- At opstille, afgrænse og løse både rent faglige og anvendelsesorienterede problemer og vurdere løsningerne bl.a. med henblik på at generalisere resultater.
- At skelne mellem definitioner og sætninger.

Handling:

Eleverne arbejder videre med at bruge procesnotater ved tekststykker – evt. ved at lade eleverne selv udforme deres egne måder at gøre det på.

Udarbejdelsen af "matematikordbogen" fortsætter.

Eleverne skal selvstændigt kunne lave deres egne definitioner af nye ord og begreber eller emneområder. Definitionerne skal være så præcise som muligt.

I løbet af 9. klasse arbejdes der hen imod, at eleven i **biologi, geografi og fysik/kemi** lærer:

- At læse og forstå informationer i faglige tekster.

Handling:

Nye og vigtige ord skrives op – evt. i et specielt hæfte – så eleverne samler fagets ord, der så kan bruges som ordbog for de forskellige fag. Dette kan også ske ved at udfylde ordkendskabskort.

Eleverne skal selvstændigt kunne skelne mellem: berettende, beskrivende, forklarende, instruerende og diskuterende tekster. Når lektien gives for skal alle gerne vide hvilken teksttype de skal hjem og læse og hvad formålet er med at læse teksten.

Der skal anvendes forskellige notatteknikker/læseforståelsesstrategier for at arbejde med læseforståelsen.

I løbet af 9. klasse arbejdes der hen imod, at eleven i **historie, kristendomskundskab og samfundsfag** lærer:

- At kunne forstå den berettende teksttype og med hjælp kunne problematisere indholdet bl.a. ved hjælp af tekstproblemløsning.
- At kunne forholde sig kildekritisk til informerende tekster.
- At have høj bevidsthed om udbytte af læsningen.
- At have kendskab til væsentlige ord og begreber inden for fagenes terminologi.
- At kunne fastholde det væsentlige i en tekst ved hjælp af selvvalgt, hensigtsmæssig notatteknik som for eksempel: kolonnenotater, Venn-diagram, tidslinjer eller egne udviklede metoder.

Handling:

Eleverne skal tage hensigtsmæssige notater til de berettende, beskrivende og diskuterende tekster, der skal læses i undervisningen.

Birkelundskolens foregribende indsats overfor elever i risiko for læsevanskeligheder

Læseløft for elever i 1. og 2. klasse:

En tidlig generel forebyggende indsats gavner alle elever i risiko for læsevanskeligheder. På Birkelundskolen tilbyder vi elever i 1. og 2. klasse, der ikke er kommet i gang med læseprocessen, et kursus vi har valgt at kalde "Læseløft". I 1. klasse tilbydes kurset fra januar til juni måned og i 2. klasse tilbydes kurset fra august til december. Der undervises 3 timer om ugen.

VAKS (Vælg afkodningsstrategi) for elever i 3. klasse:

VAKS er et kursus, der tilbydes elever, der viser stor usikkerhed i DVO-testen, der tages af skolens testlærer i begyndelsen af 3. klasse. Kurset giver elever i risiko for læsevanskeligheder nogle nye afkodningsstrategier, der kan være med til at støtte elevens fortsatte læseudvikling.

Læsekurser på mellemtrinnet:

Elever, der har været tilknyttet skolens læseklínik i en periode, tilbydes et intensivt læsekursus, inden de vender tilbage til deres stamklasse igen. Kursets varighed er på 12 uger med to timers undervisning om dagen.

Turbodansk for elever i 6. klasse:

Turbodansk på 6. klassesetrin er et kursus, der tilbydes elever, der drage nytte af it-kompenserende undervisning. Eleverne arbejder på kurset desuden med genrelæsning og grammatiske øvelser. Kursets varighed er på 10 uger med ca. 10-15 timers undervisning om ugen.